

Klub Prawnika

“Zmiany w przepisach dotyczących ochrony dzieci
- przesłuchanie, wysłuchanie, rola reprezentanta”

Prowadząca: Paulina Maśłowska

Klub Prawnika poprzez cykliczne spotkania oferuje różne formy działalności – m.in. spotkania seminaryjne, wykłady oraz warsztaty prowadzone przez ekspertów z zakresu prawa i psychologii. Do udziału w Klubie zapraszamy prawników prowadzących sprawy z udziałem dzieci lub chcących prowadzić takie sprawy, w szczególności adwokatów, radców prawnych, prawników organizacji pozarządowych. Zapraszamy do kontaktu pod adresem agnieszka.badora@fdds.pl

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku oznacza systemy sądownictwa, w których gwarantuje się poszanowanie i skuteczne wykonanie wszystkich praw dzieci na możliwie najwyższym poziomie.

- Podstawowe zasady:
- uczestnictwo
- dobro dziecka
- poszanowanie godności

Przestuchanie

Przyjazne przesłuchanie

Składanie zeznań w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań

Jednorazowa procedura przesłuchania

Przesłuchanie bezpośrednio przez sędziego

Przesłuchanie z udziałem biegłego psychologa

Inne osoby uprawnione do udziału w przesłuchaniu

Utrwalenie przebiegu przesłuchania

Art. 185a. [Przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego]

§ 1. W sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, **lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.**

§ 2. Przesłuchanie przeprowadza sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku. Prokurator, obrońca oraz pełnomocnik pokrzywdzonego mają prawo wziąć udział w przesłuchaniu. Osoba wymieniona w art. 51 § 2 lub osoba pełnoletnia wskazana przez pokrzywdzonego, o którym mowa w § 1, ma prawo również być obecna przy przesłuchaniu, jeżeli nie ogranicza to swobody wypowiedzi przesłuchiwanego. Jeżeli oskarżony zawiadomiony o tej czynności nie posiada obrońcy z wyboru, sąd wyznacza mu obrońcę z urzędu.

§ 3. Na rozprawie głównej odtwarza się sporządzony zapis obrazu i dźwięku przesłuchania oraz odczytuje się protokół przesłuchania.

§ 4. W sprawach o przestępstwa wymienione w § 1 małoletniego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania ukończył 15 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w § 1-3, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wyrzeć negatywny wpływ na jego stan psychiczny. W takim wypadku przepisu art. 185c nie stosuje się.

§ 5. W sprawach o przestępstwa określone w § 1 biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu powinien być osobą płci wskazanej przez pokrzywdzonego, chyba że będzie to utrudniać postępowanie.

(15.08.2023)

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia **22 września 2024 r.** w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia przesłuchań w trybie określonym w art. 185a-185c oraz art. 185e Kodeksu postępowania karnego oraz warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań

Szczególne potrzeby dziecka

§ 3.

1. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania świadka, który ze względu na wiek lub stan zdrowia potrzebuje wsparcia lub zastosowania innych środków umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania, **ustala:**

- 1) stopień sprawności ruchowej świadka;
- 2) sposób komunikowania się świadka, w tym czy do komunikacji potrzebne są specyficzne narzędzia oraz ich rodzaj;
- 3) czy zachodzi konieczność powołania biegłego z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej albo tłumacza polskiego języka migowego (PJM).

2. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania cudzoziemca ustala uwarunkowania społeczne i kulturowe właściwe dla świadka w zakresie niezbędnym do prawidłowego przeprowadzenia przesłuchania.

3. Jeżeli u świadka występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania ustala także:

- 1) czy u świadka występują zachowania, które mogą utrudnić przesłuchanie, w szczególności zachowania agresywne, autoagresywne lub problemowe zachowania seksualne;
- 2) sposoby regulacji przez świadka emocji;
- 3) sposób reagowania na bliskość fizyczną innych osób.

Prawo dziecka do obejrzenia PPP

§ 6.

1. W wezwaniu na przesłuchanie zamieszcza się informacje o możliwości obejrzenia przez świadka przyjaznego pokoju przesłuchań znajdującego się w sądzie oraz dane kontaktowe osoby, która udostępni przyjazny pokój przesłuchań. W przypadku świadka, o którym mowa w art. 185e k.p.k., możliwość obejrzenia przyjaznego pokoju przesłuchań należy zapewnić co najmniej dwa dni przed wyznaczonym terminem przesłuchania, chyba że z uwagi na dobro postępowania nie jest możliwe zachowanie tego terminu.

2. Jeżeli świadek posługuje się komunikacją wspomagającą i alternatywną, a sąd nie posiada dostępu do urządzenia do komunikacji wspomagającej i alternatywnej, którego używa świadek, sąd może zezwolić świadkowi lub biegłemu na wykorzystanie podczas przesłuchania urządzenia do komunikacji znajdującego się w posiadaniu świadka lub biegłego.

Rola biegłego przed przesłuchaniem

§ 9.

1. Na potrzeby przygotowania przesłuchania biegły psycholog **przed rozpoczęciem przesłuchania:**

1) ustala z przybyłym na przesłuchanie rodzicem lub opiekunem małoletniego świadka, a w przypadku świadka, o którym mowa w [art. 185e k.p.k.](#), z jego przedstawicielem ustawowym lub osobą, pod której pieczęcią bądź stałą pieczęcią świadek pozostaje, stan fizyczny i psychiczny świadka w dniu czynności;

2) przeprowadza ze świadkiem wstępną rozmowę w przyjaznym pokoju przesłuchań w celu nawiązania z nim kontaktu, ustalenia lub rozpoznania aktualnego stanu fizycznego, psychicznego, emocjonalnego, zaznajomienia go z przebiegiem i miejscem przesłuchania oraz w razie potrzeby - obniżenia poziomu jego niepokoju lub lęku;

Rola biegłego przed przesłuchaniem

- 3) ustala w rozmowie ze świadkiem, u którego występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, czy w miejscu przesłuchania znajdują się przedmioty rozpraszające świadka lub inne elementy mogące utrudnić lub uniemożliwić przeprowadzenie przesłuchania, które należy usunąć przed rozpoczęciem tej czynności;
 - 4) przeprowadza ćwiczenia uruchamiające zasoby poznawcze świadka, jeżeli uzna to za konieczne z uwagi na wiek świadka lub stan jego rozwoju umysłowego.
2. W celu obniżenia poziomu niepokoju lub lęku świadka biegły psycholog może podczas rozmowy zaproponować świadkowi techniki relaksacyjne lub ustalić, czy są inne preferowane przez świadka sposoby regulacji emocji.
-

Informacja o przesłuchaniu dostosowana do możliwości dziecka

art. 185f KPK

§ 2. Przed pierwszym przesłuchaniem osoba przesłuchiwana w trybie określonym w art. 185a-185c oraz art. 185e **otrzymuje informacje o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania**. Informacje zawierają opisowe lub graficzne przedstawienie przebiegu, sposobu i warunków przesłuchania. Pomiedzy doręczeniem informacji a terminem przesłuchania powinno upłynąć co najmniej 3 dni, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2025 r. w sprawie określenia wzorów informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla osób przesłuchiwanym w trybie określonym w art. 185a-185c k.p.k. oraz art. 185e k.p.k.

Rozporządzenie określa:

- 1) wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla pokrzywdzonego przestęchiwanego w trybie określonym w art. 185a k.p.k.;
 - 2) wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla świadka przestęchiwanego w trybie określonym w art. 185b k.p.k.;
 - 3) wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla pokrzywdzonego przestęchiwanego w trybie określonym w art. 185c k.p.k.;
 - 4) wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla świadka przestęchiwanego w trybie określonym w art. 185e k.p.k.
-

Informacja o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla pokrzywdzonego przesłuchiwanego w trybie określonym w art. 185a k.p.k.

Ta informacja została opracowana, aby wyjaśnić Ci, jak będzie przebiegać Twoje przesłuchanie. Znajdziesz tu także informacje o sposobie i warunkach, w jakich się ono odbędzie.

Przesłuchanie, na które jesteś wezwany, nazywane jest przyjaznym trybem przesłuchania.

Podczas przesłuchania sędzia będzie z Tobą rozmawiał o:

- konkretnej osobie;
- zdarzeniach z Twoim udziałem, widzianych przez Ciebie lub takich, o których ktoś Ci powiedział.

Twoje zeznania są ważne dla rozstrzygnięcia sprawy, dlatego wzywano Cię na przesłuchanie.

1. Zasady przesłuchania

Prawo przewiduje, że w przesłuchaniu weźmiesz udział tylko raz. Może jednak zdarzyć się wyjątek. Weźmiesz udział w przesłuchaniu ponownie, gdy:

- pojawią się istotne okoliczności, które trzeba wyjaśnić;
- o ponowne przesłuchanie Cię poprosi podejrzany albo oskarżony, który nie miał obrońcy podczas Twojego pierwszego przesłuchania.

Decyzję o tym, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sędzia.

1

2. Miejsce przesłuchania

Twoje przesłuchanie odbędzie się w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu, które nazywa się przyjaznym pokojem przesłuchań. Przyjazny pokój przesłuchań składa się z pokoju przesłuchań i pokoju technicznego.

Pokój przesłuchań nie jest salą rozpraw, którą być może znasz z filmu lub programu w telewizji. To specjalne pomieszczenie, urządzone w taki sposób, aby zapewnić Ci poczucie bezpieczeństwa oraz spokoju. Mogą tam być krzesła, fotele lub kanapa, stolik, obrazki na ścianach.

Przesłuchanie jest nagrywane, dlatego w pokoju przesłuchań są kamery i mikrofony. Jeśli sprawa będzie rozpoznawana przez sąd, zamiast wzywać Cię do sądu, w sądzie zostanie odtworzone nagranie z Twojego przesłuchania.

Kamery i mikrofony są w pokoju przesłuchań także dlatego, że przesłuchanie oglądają inne osoby. Nie widzisz ich jednak, ponieważ są w innym pomieszczeniu.

Jeśli Twoje przesłuchanie ma się odbyć w sądzie i chcesz zobaczyć na zdjęciach, jak wygląda pokój przesłuchań, wejdź na stronę internetową sądu i znajdź zakładkę „Przyjazny pokój przesłuchań”.

2

3. Osoby obecne podczas przesłuchania

Podczas Twojego przesłuchania w pokoju przesłuchań razem z Tobą będzie:

- sędzia – prowadzi przesłuchanie i rozmawia z Tobą, żeby ustalić, co się wydarzyło;
- biegły psycholog – to osoba, która dba o Twoje samopoczucie. Psycholog może także zadawać Ci pytania oraz pomóc Ci zrozumieć pytania, które mogą być zbyt trudne. Możesz się do niego zwrócić, gdy nie zrozumiesz pytania lub gdy będziesz potrzebować przerwy. Biegły psycholog powinien być osobą płci, którą wskażesz, chyba że będzie to niemożliwe, bo utrudni postępowanie.

Podczas Twojego przesłuchania w pokoju przesłuchań razem z Tobą może być:

- Twój przedstawiciel ustawowy (na przykład mama albo tata);
- osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz, która się Tobą faktycznie opiekuje, jeśli tej pieczy nie sprawuje żadne z rodziców;
- wskazana przez Ciebie osoba dorosła, której ufasz. Jeśli chcesz, aby osoba ta była razem z Tobą, musisz powiedzieć o tym sędziemu przed przesłuchaniem.

To sędzia zdecydował, czy ktoś może Ci towarzyszyć podczas przesłuchania. Najpierw sędzia musi jednak upewnić się, że nie będziesz mieć blokady w obecności tej osoby, aby mówić o wszystkich szczegółach, lub obaw o jej opinię o Tobie.

Podczas Twojego przesłuchania w pokoju technicznym mogą przebywać:

- protokolant – będzie zapisywał Twoje zeznania;
- prokurator;
- obrońca podejrzanego albo oskarżonego;

• Twój prawnik (pełnomocnik) – adwokat lub radca prawny, który broni Twoich praw;

• Twój reprezentant – adwokat lub radca prawny, który broni Twoich praw, kiedy nie mogą reprezentować Cię Twoi rodzice.

Jeśli osoby te będą chciały Cię o coś zapytać, poproszą sędziego, żeby zadał Ci pytanie. Same nie mogą tego zrobić.

Podczas Twojego przesłuchania nie może być obecny podejrzany albo oskarżony, czyli osoba, o której mówisz.

4. Przebieg przesłuchania

Na początku przesłuchania sędzia zapyta Cię, jak masz na imię, jak się nazywasz, ile masz lat, czym się zajmujesz, czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się mieć sprawę w sądzie o złożenie fałszywego zeznania lub nieprawdziwego oskarżenia kogoś o popełnienie przestępstwa. Sędzia musi o to zapytać, ponieważ tak jest prawo. Sędzia zapyta Cię także, kim jest dla Ciebie podejrzany albo oskarżony.

art. 171 § 4a. KPK

Pytania zadawane świadkowi nie mogą dotyczyć jego życia seksualnego, chyba że jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

(15.08.2023)

Wysłuchanie dziecka

Wysłuchanie dziecka

- Sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala.
- Sąd stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka uwzględni jego zdanie i rozsądne życzenia.

**wysłuchanie
NIE JEST
przesłuchaniem**

**Rozmowa sędziego z dzieckiem będącym
zwykle w niełatwych relacjach, a
niekiedy uwikłaniach natury rodzinnej
bądź środowiskowej.**

Warunki wysłuchania art. 216². KPC

- Wysłuchanie dziecka następuje na **posiedzeniu niejawnym**, które odbywa się w **odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach** w siedzibie sądu lub, jeżeli dobro dziecka tego wymaga, poza jego siedzibą.
- W wysłuchaniu dziecka, **oprócz sędziego, może brać udział wyłącznie biegły psycholog**, jeżeli z uwagi na stan zdrowia, rozwój umysłowy lub wiek dziecka niezbędne jest zapewnienie mu pomocy psychologicznej podczas wysłuchania lub zachodzi konieczność udzielenia pomocy sędziemu w zakresie rozpoznania potrzeb dziecka podczas wysłuchania.
- Z przebiegu wysłuchania dziecka **sporządza się notatkę urzędową**. Przebiegu wysłuchania dziecka nie utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

(15.02.2024)

Prawo dziecka do odmowy udziału w wysłuchaniu

Jeżeli przed sądem
dziecko odmawia
udziału w wysłuchaniu,
sąd odstępuje od tej
czynności.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 października 2024 r. w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunków, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich wysłuchań (Dz. U. poz. 1579).

wejście w życie – 26.10.2024 r.

Przygotowanie wysłuchania

W celu przygotowania wysłuchania dziecka sąd na podstawie akt sprawy, podczas wysłuchania albo przesłuchania rodzica, opiekuna bądź osoby, pod której pieczęcią dziecko pozostaje, wywiadu kuratora lub opinii biegłego ustala:

- 1) czy rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka umożliwiają przeprowadzenie wysłuchania;
 - 2) sposób porozumiewania się dziecka z otoczeniem oraz sposób funkcjonowania dziecka w zakresie istotnym dla nawiązania z nim kontaktu i prowadzenia wysłuchania, w tym porę optymalnej aktywności poznawczej;
 - 3) czy zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające obecność przy wysłuchaniu biegłego psychologa.
-

Uwzględnienie potrzeb dziecka

- Termin wysłuchania wyznacza się na dzień inny niż termin rozprawy.
 - Ustalając porę i czas trwania wysłuchania, sąd uwzględnia wiek dziecka, jego stan zdrowia oraz ustalone okoliczności dotyczące sposobu funkcjonowania.
 - W przypadku dzieci niewładających językiem polskim, dzieci posługujących się polskim językiem migowym (PJM) oraz dzieci ze szczególnymi potrzebami w komunikowaniu się sąd uwzględnia także okoliczność, że wypowiedzi będą wymagały przetłumaczenia, lub fakt korzystania z komunikacji wspomagającej i alternatywnej.
-

Dzieci ze szczególnymi potrzebami

- Dziecku z zaburzeniami ze spektrum autyzmu lub z niepełnosprawnością intelektualną umożliwia się obejrzenie miejsca wysłuchania na terenie sądu co najmniej dwa dni przed terminem wysłuchania
-

START

Wysłuchanie to rozmowa z sędzią. Sędzia chce poznać Twoje zdanie w sprawie, która dotyczy również Ciebie.

Sędzia porozmawia z Tobą, bo to co powiesz ma znaczenie. Masz prawo powiedzieć co myślisz.

Twoje zdanie sędzia weźmie pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy, choć nie będzie ono decydujące. Nie odpowiadasz za decyzję sędziego.

To czy porozmawiasz z sędzią zależy wyłącznie od Ciebie. Możesz nie zgodzić się na rozmowę albo ją przerwać.

Po wysłuchaniu możesz wyjść z sądu z osobą, która z Tobą przyszła.

WSZYSTKO, CO WARTO WIEDZIEĆ O WYŚŁUCHANIU

Powiedz sędziemu, jeśli będziesz potrzebować:

- przerwy
- napić się wody
- pójść do toalety

IUSTITIA
Sędziowie Polscy

Wysłuchanie to jedna rozmowa z sędzią. Wyjątkowo można ją powtórzyć.

Sędzia porozmawia z Tobą w odpowiednim pokoju, poza salą sądową. Jeżeli chcesz, możesz wcześniej zapoznać się z tym miejscem.

Z rozmowy sędzia sporządzi krótką notatkę. Będą mogli zapoznać się z nią Twoi rodzice albo opiekunowie. Możesz powiedzieć sędziemu, czego nie notować.

W każdej chwili możesz powiedzieć sędziemu, że:

- nie rozumiesz zadawanych pytań
- nie znasz odpowiedzi
- potrzebujesz dodatkowych informacji.

W wysłuchaniu, oprócz sędziego, może wziąć udział psycholog, który pomoże w rozmowie.

Rozmowa z sędzią nie będzie nagrywana.

Zapoznanie dziecka z miejscem

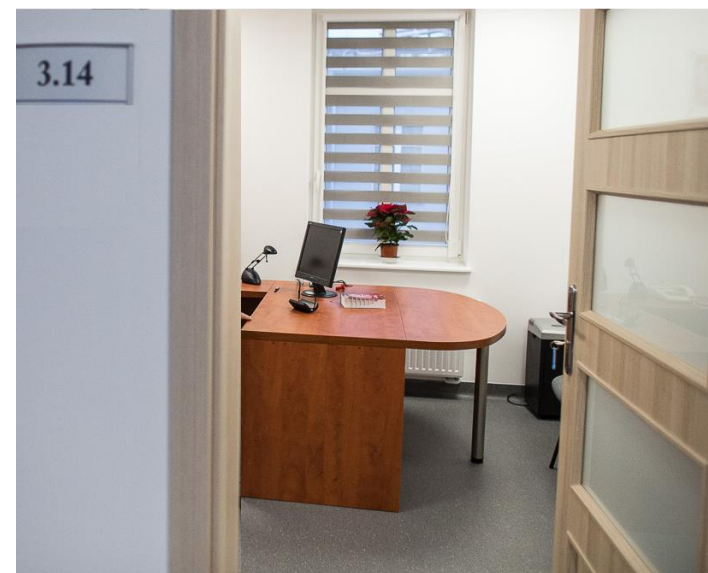
- Przed rozpoczęciem wysłuchania sędzia umożliwia dziecku poznanie miejsca wysłuchania lub ponowne zapoznanie się z tym miejscem, wyjaśnia dziecku w sposób dla niego zrozumiały i dostosowany do jego potrzeb zasady wysłuchania oraz prawo do odmowy udziału w wysłuchaniu, a także informuje o celu wysłuchania, wyjaśniając dziecku, że nie ponosi odpowiedzialności za treść orzeczenia, które zostanie wydane przez sąd. Sędzia wyjaśnia również dziecku rolę osób uczestniczących w wysłuchaniu.
 - Sędzia poucza dziecko, że jeżeli nie rozumie ono zadawanych pytań, nie zna odpowiedzi na niektóre pytania, potrzebuje ich wyjaśnienia lub uzupełnienia, uważa, że zostało źle zrozumiane, lub ma inne potrzeby, to powinno o tym powiadomić. Sędzia uzgadnia z dzieckiem, w jaki sposób zasygnalizuje ono sytuacje wskazane w zdaniu pierwszym.
-

Rola biegłego w trakcie występowania

- Jeżeli w występowaniu uczestniczy biegły psycholog, to udziela on sędziemu, w miarę potrzeby, pomocy w wyjaśnieniu w sposób dostosowany do potrzeb dziecka informacji o przebiegu występowania, prawach dziecka w trakcie występowania.
 - Biegły psycholog udziela sędziemu, w miarę potrzeby, pomocy w formułowaniu pytań do dziecka oraz obserwuje reakcje i emocje dziecka, w szczególności lęk, niepokój, płacz lub zdenerwowanie, zmęczenie i znużenie, oraz wskazuje sędziemu możliwości wspierania dziecka i sposób reagowania na sytuacje utrudniające przebieg występowania.
-

**Miejsce
wysłuchania
ustala się z
uwzględnienie
m potrzeb
dziecka.**

Zasada jednokrotnego wysłuchania

- **Wysłuchanie dziecka może nastąpić tylko raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub potrzebę ponownego wysłuchania zgłasza dziecko. Ponowne wysłuchanie dziecka przeprowadza ten sam sąd, chyba że jest to niemożliwe lub stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka.**
 - **Jeżeli sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, najpóźniej przed zakończeniem postępowania, wskazuje w protokole posiedzenia lub rozprawy, z jakich przyczyn czynność ta nie została przeprowadzona.**
-

Reprezentant dziecka

Ustanowienie reprezentanta dla dziecka

- Art. 99 KRiO
- § 1. Dla dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską, którego żadne z rodziców nie może reprezentować, **sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta dziecka.**
- § 2. Reprezentant **dziecka jest umocowany do dokonywania wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonania orzeczenia.** Do czynności reprezentanta dziecka przepisy art. 95 § 3 i 4 oraz art. 154 stosuje się odpowiednio.

Granice reprezentacji dziecka przez rodziców

Art. 99¹ KRiO

§ 1 Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka.

§ 2 **Jednakże żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka:**

- przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską;
- przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania.

§ 3 Przepisy paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym.

Nazwa instytucji

- **kurator** - przed wejściem w życie ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (tj. przed 20.09.2019)
 - **kurator reprezentujący dziecko** - od 20.09.2019 r. do 28.08.2023 r.
 - **reprezentant dziecka** – po wejściu w życie ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (tj. od 29.08.2023 r.)
-

Sprawy cywilne wymagające ustanowienia reprezentanta

- Zaprzeczenie ojcostwa, macierzyństwa
 - Rozwiązanie przysposobienia
 - Dział spadku, stwierdzenie nabycia spadku (w przypadku ryzyka uszczerplenia majątku dziecka przez rodzica)
 - Zakaz zbliżania, zakaz kontaktu, zakaz wstępu do konkretnego miejsca – sprawy prowadzone w trybie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej
-
- **NIE:**
 - Ograniczenie władzy rodzicielskiej (uchwała z 3.05.1979 r., III CZP 14/79, LEX nr 2394)
 - Pozbawienie władzy rodzicielskiej (uchwała z 26.01.1973 r., III CZP 101/71, OSNCP 1973/7–8, poz. 118)
 - Odebranie dziecka (postanowienie SN z 16.12.1997 r., III CZP 63/97, LEX nr 32972)
-

Sprawy karne wymagające ustanowienia reprezentanta

- Najczęściej w sprawach z rozdziałów:
 - Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece
 - Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej
 - Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu
-

Co z procedurą Niebieskie Karty?

Art. 99¹ KRiO

§ 3 Przepisy paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym.

Wymagania wobec reprezentanta dziecka

Art. 99¹ KRiO

§ 1 Reprezentantem dziecka może być ustanowiony adwokat lub radca prawny, który **wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka.**

§ 2 W przypadku gdy stopień skomplikowania sprawy tego nie wymaga, w szczególności gdy sąd opiekuńczy określi szczegółowo treść czynności, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona również inna osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze i wykazująca znajomość potrzeb dziecka. Jeżeli szczególne okoliczności za tym przemawiają, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona także osoba nieposiadająca wyższego wykształcenia prawniczego.

§ 3 Przepisu § 2 nie stosuje się do reprezentanta dziecka w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie dot. reprezentanta dla dziecka

- Art. 583¹ KPC
- § 3 Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób zapewnienia reprezentacji dziecka przez reprezentanta dziecka, w tym sposób ustalania listy reprezentantów dziecka, sposób wyznaczania reprezentanta dziecka oraz system szkoleniowy reprezentantów dziecka, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego toku postępowania oraz prawidłowej realizacji prawa do ochrony interesów dziecka.
- **Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie sposobu zapewnienia reprezentacji dziecka przez reprezentanta dziecka (Dz. U. poz. 1159).**
 - sposób ustalania listy reprezentantów dziecka, sposób wyznaczania reprezentanta dziecka oraz system szkoleniowy reprezentantów dziecka.

Wykaz radców prawnych i adwokatów reprezentujących dzieci

Rada okręgowej izby radców prawnych i okręgowa rada adwokacka przedstawia prezesowi sądu rejonowego, sądu okręgowego i sądu apelacyjnego, wykaz radców prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość do reprezentowania dziecka i spełniających wymagania określone w art. 99¹ § 1 K.r.i.o.

Wyznaczanie reprezentanta

- Sąd opiekuńczy wyznacza reprezentanta dziecka będącego adwokatem lub radcą prawnym z listy, według kolejności wpływu wniosków i przy uwzględnieniu potrzeb wynikających z innych okoliczności uzasadniających jego wyznaczenie, w tym rodzaju sprawy, w której jest wymagana reprezentacja dziecka.
-

Dane przekazywane reprezentantowi

- 1) sygnatura sprawy;
 - 2) imię i nazwisko dziecka;
 - 3) imię i nazwisko przedstawiciela ustawowego dziecka lub podmiotu, o którym mowa w art. 112¹ § 1 K.r.i.o.;
 - 4) dane umożliwiające kontakt z dzieckiem oraz dane umożliwiające kontakt z przedstawicielem ustawowym dziecka lub z podmiotem, o którym mowa w art. 112¹ § 1 K.r.i.o., obejmujące adres zamieszkania lub pobytu, adres do doręczeń, numer telefonu, numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.
-

Kontakt z dzieckiem

- **Warunki nawiązania kontaktu:**
 - Jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają, reprezentant dziecka nawiązuje z dzieckiem kontakt.
- **Cel nawiązania kontaktu:**
 - reprezentant informuje dziecko w sposób zrozumiały i dostosowany do stopnia jego rozwoju o podejmowanych czynnościach, przebiegu postępowania i sposobie jego zakończenia oraz konsekwencjach podjętych działań dla jego sytuacji prawnej.

Kontakt z rodzicem nieuczestniczącym w postępowaniu

- Reprezentant udziela informacji niezbędnych do prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej dotyczących przebiegu tego postępowania i podjętych w jego toku czynnościach:
 - temu z rodziców dziecka, które nie uczestniczy w postępowaniu
 - na jego wniosek
 - na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej
 - jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka

Kontakt z organizacjami/institucjami

- Reprezentant dziecka może zwrócić się o informacje o:
 - dziecku,
 - jego stanie zdrowia,
 - sytuacji rodzinnej i środowisku,
- do organów, instytucji, stowarzyszeń, organizacji społecznych lub innych podmiotów, do których należy dziecko, które świadczą dziecku pomoc lub posiadają informacje o dziecku.
- W zakresie niezbędnym do prawidłowej reprezentacji dziecka.
- Organy, instytucje, stowarzyszenia, organizacje społeczne lub inne podmioty są obowiązane do udzielenia tych informacji na wniosek reprezentanta dziecka.

Nadzór sądu nad działalnością reprezentanta

Art. 99^{2a} KRiO

§ 1. Nad działalnością reprezentanta dziecka czuwa sąd opiekuńczy, zaznajamiając się na bieżąco z jego działalnością.

§ 2. Reprezentant dziecka **składa sądowi opiekuńczemu w wyznaczonych terminach**, nie rzadziej niż co cztery miesiące, **informacje dotyczące jego działalności**, w szczególności o dokonywanych wszelkich czynnościach łączyących się ze sprawą oraz obowiązkach określonych w art. 99².

Dziękujemy za wspólnie spędzony czas.

Wszelkie sprawy dotyczące Klubu Prawnika prosimy kierować na adres:
agnieszka.badora@fdds.pl

Zapraszamy do zapoznania się z materiałami dostępnymi na naszej stronie projektowej:
<https://wspd.fdds.pl/>